

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

REAGOVANJA NA PRVI IZVEŠTAJ O STANJU ENERGETSKE UNIJE

POD LUPOM

Objavljen izveštaj o stanju energetske unije

BRISEL - [Izveštaj o Stanju energetske unije](#), objavljen u sredu, 18. novembra, pokazuje napredak učinjen od usvajanja okvirne strategije energetske unije u realizaciji ključnih ciljeva - tranzicije ka niskougleničnoj, stabilnoj i konkurentskoj privredi. U izveštaju se navodi da će naredna godina biti ključna za implementaciju energetske unije. Evropska komisija se obavezala da jednom godišnje objavljuje ovaj izveštaj radi ukazivanja na ostvareno, kao i na ciljeve koji zahtevaju dodatnu raspravu. (Detalje Izveštaja videti u Biltenu AERS br. 411, od 11. novembra 2015.).

EUobserver: Neujednačeni parametri i nejasne definicije

BRISEL - Evropska komisija nije mogla da na vreme prikupi od svojih članica sve podatke potrebne za procenu napretka u realizaciji svojih energetskih planova, piše **EUobserver**. Ovaj medij to pripisuje nepostojanju podudarnih parametara kod država članica i nejasnim definicijama. Dok je komisija identifikovala 23 takvih indikatora za svaku od zemalja članica - kao što su cene gasa veliko, stepen emisija gasova staklene bašte u privredama, i primarne potrošnje energije - u izveštaju se takođe konstatuje da je nekoliko od tih pokazatelja imalo nedostatke.

euobserver

Data dearth hampers analysis of 'Energy Union'

Prema **EUobserveru**, izveštaj o Stanju energetske unije, formulisan na 17 stranica, je više „politički dokument“, dok je pravi izveštaj o napretku sadržan u dokumentu radne grupe od 91. stranice, pod naslovom „Praćenje napretka prema ciljevima Energy Union - Pojam i prva analiza ključnih pokazatelja“ ([Link](#)).

Ovaj dokument sadrži koncept, metodološki prilaz i prvu analizu uspostavljanja ključnih indikatora za Energetsku uniju (EnUn). Uključuje predlog vezan za konkretne indikatore nadgledanja i utvrđivanja napretka ka ostvarenju ciljeva EnUn. Taj dokument će biti osnova za buduću debatu koja će se nastaviti narednih meseci. Selekcija tih pokazatelja samim tim može dalje da se razvija u cilju eventualnog izvora novih ili boljih. Dokument radne grupe je izlistao najamnje trinaest „potreba“ za dodatnim, poboljšanim, ili aktuelnijim informacijama, neophodnim da bi se odredio stepen uspešnosti EnUn.

Reuters: Političko nejedinstvo problem

BRISEL - Podnosilac Izveštaja o stanju energetske unije, potpredsednik EK Maroš Šefčovič, apelovao je u sredu na potrebu „hitnog političkog podsticaja“ radi formiranja strateških elektroenergetskih i gasnih interkonekcija kojima bi se ojačala energetska stabilnost Evrope, prenosi **Reuters**.

Agencija izdvaja ocenu Šefčoviča, saopštenu tom prilikom, da članice EU nisu u ovom segmentu ispunile sve energetske ciljeve koje je zacrtala Komisija. „U 2016. neće nestati geopolitički izazovi. Mi moramo da nastavimo sa zalaganjem za diversifikaciju energetskih izvora“, rekao je Šefčovič. On je pri tom najavio da će Komisija proučiti da li se plan izgradnje još dve cevi gasovoda Severni tok podudara sa planovima EU. Komisija predlog formiranja održivih, pristupačnih, efikasnih i diversifikovanih izvora energije zasniva na obezbeđenju barem tri različita snabdevača za svaku od svojih, kao i članica Energetske zajednice, piše **Reuters**.

Energypost: Najveći problem - objedinjavanje nacionalnih interesa

BRISSEL - *Energypost* u osvrtu na izveštaj o Stanju energetske unije ukazuje da je on „odlučno optimističan“ vezano za napredak u ostvarenju ovog projekta, „ali istovremeno daje malo novih informacija“. I izgleda da je načinjen tek mali korak ka rešenju najvećeg od svih izazova: ujedinjenju nacionalnih interesa oko prioriteta Evropske unije“.

Ekološka grupacija EEB: Neefikasno rukovođenje, nejasni temelji ...

BRISSEL - Stanje Energetske unije sadrži mnogo reči, ali daje malo supstanci i neće mnogo pomoći jačanju energetske tranzicije u Evropi, smatra Evropski biro za životnu sredinu

EU: Uključićemo Moldaviju, Ukrajinu i Gruziju u naše energetske tržište

BRISSEL – Evropska unija je stavila do znanja da želi da obezbedi integraciju Moldavije, Ukrajine i Gruzije u njeno energetske tržište.

(EEB). Roland Joebstl, zadužen za oblast klimatske i energetske politike u ovoj grupaciji koja okuplja više od 140 ekoloških organizacija, kaže da će Energetska unija biti ugrožena zbog neefikasnog rukovođenja, zasnovanog na nejasnim temeljima, umesto na jasnom skupu pravila i ciljeva. Prema EEB, krivica je na zemljama članicama, dok Evropska komisija ne uspeva da se nametne kao lider. Jedini konkretan rezultat u izveštaju ova grupacija vidi u usvajanju liste prioriteta infrastrukturnih projekata. eeb.org

To je zapisano u preporukama Evropske komisije vezanim za reviziju njene Politike evropskog susedstva, objavljene u sredi u Briselu u okviru dokumenata izveštaja o Stanju energetske unije, preneo je *Ukrinform*. „U cilju stvaranja prilika u oblasti investicija i trgovine, EU će obezbediti punu integraciju Moldavije, Ukrajine i Gruzije u njeno energetske tržište, putem energetske unije“, stoji u izveštaju.

OECD zemlje ograničavaju finansiranje TE na uglj

ANTALIJA - Članovi Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) u utorak su postigli možda istorijski dogovor za ograničenje finansiranja opreme za termoelektrane na uglj preko izvoznih kreditnih agencija. Ta odluka znači da će se prekinuti finansiranje za 85% projekata, rečeno je novinarima. Prema analizi World Resource Institute iz Vašingtona globalno bi trebalo da se gradi oko 1.200 TE na uglj, među njima dve trećine u Indiji i Kini. Ovim će oko 850 projekata imati znatno veće troškove, s potencijalom da ne budu realizovani.

Nova politika stupa na snagu za godinu dana i prema njoj biće dozvoljene subvencije samo za "ultrasuperkritične" TE na uglj, koje se grade uz najstrožije ekološke standarde. Japan je ovim dogovorom osigurao izvoz svoje vrhunske tehnologije za ove elektrane, dok su Južna Koreja i Australija dobile su pravo da izuzetno mogu finansirati male elektrane do 500 MW u zemljama u razvoju, koje nemaju visoke ekološke standarde. OECD-ova pravila revidiraće se 2019. s tendencijom da postanu strožija, zaključeno je u Turskoj. **Bloomberg**

Proizvodnja energije iz gasa bez emisija CO2!

POSTDAM - Proizvodnja energije iz prirodnog gasa, bez stvaranja emisija ugljen dioksida mogla bi uskoro postati stvarnost zahvaljujući novoj tehnologiji razvijenoj od strane istraživača sa Instituta za napredne studije održivosti (IASS) u Potsdamu i Karlsruhe instituta za tehnologiju. Dve institucije su razvile eksperimentalni reaktor koji može da razbije prirodni gas u vodonik i ugljenik. Istraživači objašnjavaju da je tokom eksperimenta reaktor bio u stanju da radi dve nedelje bez prekida i proizvodi vodonik uz stopu konverzije od 78% pri temperaturi od 1.200 stepeni Celzijusa. Naučnici navode da probni rezultati, kao i ekološke i ekonomske procene izdvajaju kraking metana kao potencijalnu meru za transformaciju energetskog sistema. „Ova tehnologija omogućava iskorišćavanje energetskog potencijala gasa uz istovremeno očuvanje klime i olakšavanje integracije izvora čiste energije kao što je vodonik,“ navode autori projekta.

Velika Britanija gasi sve TE na uglj

LONDON - Ministarka za energetiku Velike Britanije Amber Rudd objavila je u sredu gašenje svih britanskih termoenergetskih kapaciteta na uglj do 2025, deset godina pre ranije planiranog roka. Već 2023. bi, kako predlaže vlada u

Londonu, trebalo ograničiti korišćenje ovog izvora energije. Rudd je objasnila "da se napredna privreda kao što je britanska ne može i dalje oslanjati na 50 godina stare termoelektrane koje ispuštaju ugljen dioksid". Vlada će na proleće objaviti detaljan predlog ovih mera, koje već navode neke od glavnih proizvođača i snabdevača energije u Britaniji, poput nemačkog RWE, da najave napuštanje ovog tržišta. Rudd se, doduše ogradila stavom da će termoelektrane na uglj biti zatvorene ako vlada oceni da se može u međuvremenu obezbediti prelazak na druge izvore snabdevanja. Britanija, u okviru tog plana, namerava da postiče izgradnju TE na gas, jer ih smatra ključnim za energetsku sigurnost u budućnosti.

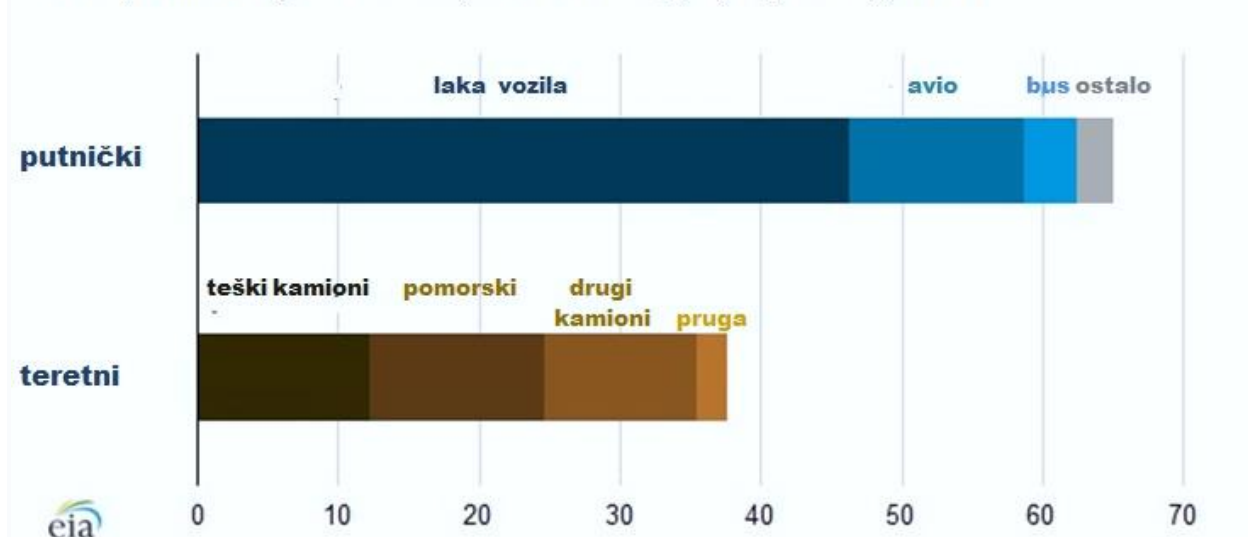
Indikativno je da je nedavno grupa najvećih evropskih naftnih kompanija, predvođena britanskim BP-om i anglo-holandskim Shell-om, izašla sa platformom podrške evropskim klimatskim ciljevima zasnovanoj na zameni uglja prirodnim gasom, kao izvoru energije. **New York Times, Financial Times**

Sektor transporta zahvata 25% ukupne potrošnje energije u svetu

VAŠINGTON - Prevoz ljudi i robe učestvuje sa oko 25% u ukupnoj potrošnji energije u svetu. Putnički saobraćaj, posebno tzv. laka vozila u tome imaju najveći udeo - troše više energije nego sve vrste transporta tereta zajedno, od teških kamiona, preko brodova do železnice, pokazuju podaci koje je obradila Energetska informativna služba (EIA) američkog ministarstva energije (tabela).

Godišnja globalna potrošnja energije u saobraćaju, 2012

u trilijardama Btu (Britanska termalna jedinica -količina energije koja odgovara energiji od 1055 J)

SAD su, zaključno sa obrađenom 2012. godinom, bili najveći potrošač energije u sektoru saobraćaja. Ta zemlja, u kojoj je drumski saobraćaj predominantan, trošili su 26 trilijardi Britanskih termalnih jedinica, ili 13 miliona barela ekvivalenta nafte na dan, odnosno četvrtinu ukupne globalne potrošnje energije u sektoru saobraćaja u toj godini. Zajedno sa najrazvijenijim evropskim državama (članicama OECD) (18%) i Kinom (12%), ova tri regiona zahvataju više od polovine ukupne potrošnje energije u svetu. Po vrstama pogona, dva goriva dominiraju u globalnoj potrošnji energije u oblasti transporta - benzin i dizel goriva. Ukupno, na te dve vrste goriva je u 2012. otpadalo 77% od ukupne potrošnje energije u sektoru transporta.

Rumunija na sudu zbog neispunjenja obaveze iz energetskog zakonodavstva

BRISEL - Evropska komisija podnela je tužbu protiv Rumunije pred EU sudom pravde, jer kasni 17 meseci sa obavezom

prenošenja u svoje zakonodavstvo pravila vezanih za smanjenje udela sumpora u gorivima za plovila. Komisija traži od Suda da Rumuniji odredi dnevnu kaznu od 38 hiljada evra, dok u potpunosti ne ispuni ovu obavezu, prenosi *New Europe*.

Nastavljaju se pripreme za gradnju Turskog toka

BELEK - Rusija i Turska nameravaju da nastave rad na realizaciji projekta izgradnje gasovoda Turski tok, dogovorili su se predsednici Vladimir Putin i Redžep Erdogan na marginama samita Grupe 20 u Turskoj.

"Pitanje zajedničkog gasovoda je bila jedna od tema razgovora ruskog i turskog predsednika", rekao je ruski ministar energetike Aleksandar Novak. On je istakao da će Rusija i Turska aktivno pristupiti realizaciji projekta čim se u Ankari formira nova Vlada, preneo je **Sputnik**. "Kada je reč o rokovima, mi svi imamo isti stav – što pre, to bolje", zaključio je Novak.

Bugarska i Grčka sklopili računicu za gasovodni interkonektor

SOFIJA – Bugarska i Grčka potpisale finalnu investicionu odluku (FID) o gradnji gasnog interkonektora između dve države (IGB), koji je jedan od pod-segmenata tzv, evropskog Južnog gasnog koridora, kazala je u petak bugarska ministarka energije Temenuška Petkova. Prošlog meseca iz

grčke državne gasovodne kompanije DEPA, koja je partner Bulgargasu u izgradnji ovog gasovoda godišnjeg kapaciteta do tri milijarde kubika gasa, saopšteno je da će gradnja IGB gasovoda početi 2016. godine, uz plan da se završi do 2018. IGB gasovod će trasom od 182 km ići od grčkog grada Komotinja, do Stare Zagore u Bugarskoj i povezati se sa magistralnim Transjadranskim gasovodom. Investicija se procenjuje na 220 miliona evra.

SeeNews

Nemačka protiv uplitanja Brisela u projekat Severni tok 2

MOSKVA - Nemačka je protiv bilo kakvog uplitanja sa strane radi sabotiranja projekta gasovoda Severni tok 2, rekao je savezni ministar za energetiku i privredu Sigmar Gabriel tokom nedavnog (28. oktobra - foto) sastanka sa ruskim predsednikom Vladimirom Putinom, prenosi u sredu **EurActiv**. Sadržaj sastanka Putina sa Gabrielom stigao je do javnosti pošto su uvodne izjave oba sagovornika objavljene na zvaničnom portalu Kremlija.

U saopštenju se citiraju reči Gabrijele da Nemačka želi da zadrži kontrolu nad ovim projektom „ukoliko je to moguće“. „Dakle, ako nam to pođe za rukom, onda će mogućnosti uplitanja sa strane biti ograničene. A mi smo u dobroj pregovaračkoj poziciji vezano za ovo pitanje“, citira Kremlj reči Gabrijele upućene Putinu.

Iz Evropske komisije je u više navrata dovođena u pitanje opravdanost potrebe gradnje druge cevi gasovoda Severni tok u svetlu utvrđene politike potrebe diverzifikacije izvora snabdevanja Evrope gasom. Takođe je naglašavano da ovaj projekat mora biti usklađen sa energetske zakonodavstvom EU, što doduše zvanična Moskva nije ni dovođila u pitanje.

Osvrćući se na izjavu Gabrijele, nemački mediji konstatuju da će uprkos protestima iz Brisela, "EK otkriti da je vrlo teško sabotirati taj projekt jer će morati da nađe pravne razloge da proceduru nacionalnog odobravanja projekta preokrene u službeni istragu protiv projekta, što nije nimalo verovatno", prenosi bilten

NEDELJA - wpcserbia.rs.

Gasprom u 2015. očekuje pad proizvodnje gasa za 3,8%

MOSKVA - Ruski energetska kolos Gasprom redukovao je dosadašnje prognoze o proizvodnji prirodnog gasa u 2015. godinina 427 milijardi kubnih metara. To bi bilo 3,8% manje u odnosu na 2014. godinu, kada je proizvedeno 445 mlrd. kubika. Gasprom je nekoliko puta 2015. pomalo smanjivao prognozu o proizvodnji gasa, prvenstveno zbog manjih prodaja Ukrajini i toplije zime u Rusiji i Evropi početkom godine, javlja ruski portal **'Oil and Gas Eurasia'**.

Nafta ne reaguje na geopolitička zaoštavanja

NJUJORK, LONDON - Kretanje cena nafte pokazalo je ove nedelje da njena vrednost manje reaguje na geopolitičke prilike, nego na signale ponude i potražnje sa tržišta, što potvrđuje procene analitičara koji tvrde da će cene ostati pod pritiskom velike ponude i nagomilanih zaliha do kraja ove i tokom 2016. godine.

U centru takvih zaključaka je činjenica da se u svetu svaki dan proizvodi između 700 hiljada i 2,5 miliona barela nafte iznad potreba tržišta, pojačavajući već postojeća zagušenja na strani ponude, piše **Reuters**. „Prelivanja zaliha su tema dana na naftnim tržištima. Zalihe sirove nafte članica OECD su 20 odsto iznad njihovog petogodišnjeg proseka za ovo doba godine“, saopštila je Jefferies banka. „Mi verujemo da će zalihe u četvrtom kvartalu stvoriti višak koji će se preliti i na prvo tromesečje 2016.“, dodaje banka.

Skladišta nafte na kopnu širom sveta su na korak do tzv. *tank-top* situacije apsolutne popunjenosti, dok držanje zaliha na otvorenom moru zahteva cene iznad onih za kratke termine isporuke. „Tržište traži rešenja za skladištenje“, navode analitičari Jefferies-a, ali kako se trenutno trguje cenama za termine za januar 2017. nekih šest dolara iznad onih za isporuke u januaru 2016, razlika je isuviše mala da bi najam tankera za čuvanje nafte, uz dodatne troškove, učinila isplativom. **NEDELJA, wpcserbia.rs**

Mađarska pod istragom EU zbog državnog finansiranja nuklearke Pakš

BRISEL - Evropska komisija smatra da mađarska vlada nije u celosti

Turbina reaktora Broj 4 u nuklearki Pakš, istočno od Budimpešte

uskladila svoj postupak javne nabavke s evropskim propisima kada je direktno, bez tendera dodelila projekat proširenja NE Paks ruskoj firmi Rosatom. O tome je EK uputio u prošli četvrtak službeni dopis mađarskoj vladi, pozivajući je da suspenduje sve aktivnosti u vezi dalje realizacije projekta gradnje dva nova reaktora. Mađarska vlada ima na raspolaganju dva meseca za odgovor pa će posle toga EK odlučiti o daljim koracima, javlja mađarski portal Portfolio.hu.

Slovenija odustaje od gradnje drugog bloka NE Krško

LJUBLJANA - Slovenački operator prenosne mreže ELES objavio je novi nacrt rada za period 2015-2024. prema kojem se ne predviđa izgradnja drugog bloka nuklearne elektrane Krško, niti proizvodnja iz TE Trbovlje. Prethodni razvojni plan za 2013.-2022. spominjao je novi blok nuklearke, objavila RTV Slovenije.

Izazov u idućem razvojnom razdoblju za Sloveniju biće trošak međudržavne razmene sekundarne rezerve s obzirom na viškove energije u sistemu. ELES u tom segmentu još od 2013. saraduje s austrijskim APG-om. Takođe, Slovenija ima problem tercijarne rezerve jer ni jedna država nema tako nepovoljan odnos ukupno instaliranih kapaciteta i zahtevanog kapaciteta tercijarne rezerve. ELES naglašava da je taj odnos još lošiji s uključivanjem TE Šoštanj 6 u rad, jer je uključivanjem velikih proizvodnih jedinica porasla potreba za tercijarnom rezervom. U nacrtu se spominje gradnja interkonekcije Žerjavinec (Hrvatska)-Heviz (Mađarska)-Cirkovce (Slovenija), dalekovod 2 x 400 kV Cirkovce-Pince, prelazak 220 kV na 400 kV naponski nivo (Divača-Beričevo, Beričevo-Podlog, Podlog-Cirkovce) i projekt pametnih mreža Sincro.Grid.

Eko-studija za NE Pakš je manjkava, kažu mađarski ekolozi

BUDIMPEŠTA - Ekološka studija MVM-a za proširenje nuklearne elektrane Pakš nije dovoljno obradila pitanje smeštaja nuklearnog otpada i uticaja na zagrevanje Dunava, tvrdi zelena NVO Energiaklub koja se inače jedan od najvećih protivnika projekta, jer ga smatra neekonomičnim. Veći broj ključnih tema nije do kraja pojašnjen u studiji uticaja na prirodnu sredinu čija je javna rasprava upravo okončana,

naglasili su iz ove organizacije. Proces ekološkog licenciranja nove nuklearke započeo je u decembru 2014, objavio je Politics

Spor oko imenovanja novog člana Hrvatske u upravi NE Krško

LJUBLJANA - Ako Hrvatska pokrene arbitražu na UN-ovoj komisiji za međunarodno trgovačko pravo (UNICTRAL) u Njujorku, oko zajedničkog upravljanja NE Krško, Slovenija bi to mogla osporavati, navodi **Delo**. Naime, zagrebački **Jutarnj list** je, iz visokih izvora u hrvatskom ministarstvu privrede saznao i objavio da postoji latentni sukob oko upravljanja nuklearkom i nedovoljne participacije hrvatskih firmi u poslovima oko NEK, pa bi Hrvatska mogla zatražiti arbitražu. Delo piše da je problem nastao zbog toga što slovenačka strana odbija da za novog hrvatskog člana uprave imenuje Dragana Marčinka (foto), bivšeg direktora Petrokemije. Marčinko ne ispunjava jedno od internih pravila utemeljenih na slovenskim zakonima, a to je najmanje pet godina rada u nuklearci. Delo, koje se poziva na izvore u samoj nuklearci Krško, piše da je navodno reč o hrvatskoj stranačkoj kombinatorici HNS-a uoči formiranja Vlade. Taj spor trebalo bi da se rešava drugim mehanizmima koje omogućava međuvlasnički sporazum, navode iz tih izvora.

MOL zainteresovan za povećanje udela u Ini - Hernadi

BUDIMPEŠTA, ZAGREB - Čelnik MOL-a Zsolt Hernadi (foto) izjavio je prvi put posle više godina da je mađarska

kompanija zainteresovana da poveća vlasnički udeo u hrvatskoj naftnoj kompaniji INA, ali samo ako "Zagreb stvori povoljnije investiciono okruženje za strane kompanije", objavila je mađarska agencija MTI. Hernadi je rekao da je ovoga proleća bilo nekoliko zainteresovanih kupaca za MOL-ov udeo u Ini, ali razgovori nisu nastavljeni, a MOL je zaključio da mu je dugoročno u interesu zbog energetske sigurnosti srednje i istočne Evrope da zadrži Inu u MOL-ovoj grupi. Hrvatski **Novi list** stavlja ovu izjavu u svetlu u ponedeljak nastavljenog ročišta na UNICTRAL-u u Ženevi,

na kome vlada u Zagrebu od lani traži poništenje deoničarskog ugovora iz 2009. između Hrvatske države i MOL-a. Na tom sudu Hrvatska je preliminarno dokazala osnovanost svojih tužbenih navoda, ali na to loše utiče ukidanje presude bivšem premijeru Sanaderu za mito u pregovorima. Na ovonedeljnom ročištu svedočili su članovi Uprave Ine, a kao svedoci bili su pozvani i stručnjaci angažovani da izračunaju koliko je Ina izgubila otkad od 2009. njom upravlja MOL. Sud je MOL-u ranije naložio da u slučaju prodaje udela u Ini osigura da novi kupac preuzme obaveze MOL-a i snosi posledice rešenja arbitraže. Novi list navodi da je loš prolazak HDZ-a na izborima poremetio MOL-ove planove da lakše ostvari svoje ciljeve u Hrvatskoj.